

Identitat nacional i catalanis- me

MIQUEL RUBIROLA I TORRENT

Els pobles, les nacions sense estat i els estats-nació tenen una identitat nacional o unes característiques nacionals que es basen en una ocupació continuada d'un mateix territori durant un llarg temps; un llinatge comú; uns costums; unes tradicions, i uns records històrics. Entesa així, la identitat nacional és una fase inevitable de qualsevol organització humana i és un element bàsic, constitutiu de qualsevol societat que s'aprecii com a tal.

La necessitat de pertànyer a un grup humà fàcilment identificable s'ha de considerar un requeriment natural per part de tots els éssers humans. Els humans no podem desenvolupar-nos si no pertanyem a una cultura. Està demostrat que una societat civil no es pot basar només en principis abstractes o normes legals; es requereix, també, l'existència de tradicions, costums, creences, història compartida, llengua pròpia, territori específic. Podem dir, per tant, que totes les societats humanes tenen una disposició universal i immemorial per desenvolupar una identitat específica i particularista en el marc d'una identitat universal, la de tota la humanitat. Per això parlem, per exemple, dels grecs, dels romans, dels bascos, dels catalans o dels castellans.

No hi ha dubte que un repàs a la història mil·lenària de Catalunya ens permet constatar que entre Catalunya i altres pobles de la Península Ibèrica hi ha hagut dues grans diferenciacions històriques: la medieval i la dels segles XVII i XVIII. La realitat medieval de Catalunya produeix una primera diferenciació de Castella en termes de territori, llengua pròpia, cultura nacional, drets civils i eclesiàstics, vivència col·lectiva de pertinença i sentiment de consciència històrica, d'identitat. La revolució capitalista i industrial afegeix a la primera diferenciació per llengua, dret

i consciència històrica d'origen medieval, una segona diferenciació de caràcter econòmic, social i polític fruit d'una distinta evolució de la societat a Catalunya i a Espanya.

Hi ha, doncs, un fet històric diferencial català que en el segle XIX i fins a l'actualitat el catalanisme concreta en un moviment d'afirmació d'aquest fet diferencial que propugna el reconeixement políticsocultural de Catalunya. El catalanisme s'expressa a través de moltes facetes: corrents culturals diversos; propostes polítiques que aspiren a nivells diferents d'autogovern; reivindicació de la llengua catalana, etc. El catalanisme és un moviment de sentiment i de doctrina: un moviment cultural, lingüístic, social, econòmic, polític, artístic i literari que concreta en el pensament i l'acció la identitat col·lectiva de Catalunya. En això, el catalanisme segueix les passes del moviment de reivindicació nacional que apareix en molts països d'Europa en el segle XIX.

A Europa, per raons diverses, apareixen en el segle XIX doctrines que d'una manera conscient defensen i articulen la consciència nacional dels pobles. Aquestes doctrines, com també el catalanisme, coincideixen en quatre creences bàsiques: primera, les formes de vida cultural comunes exerceixen una gran influència sobre els individus; segona, hi ha un vincle entre el benestar individual i la millora i el progrés d'aquestes formes de vida comunes; tercera, a fi que s'esdevingui una percepció dels individus sobre la vàlua de la seva vida, cal una participació, no exclusivament política, en la identitat col·lectiva, i quarta, per obtenir una confirmació de la pertinença a formes de vida comunes cal el reconeixement d'aquest fet diferencial per part de les altres comunitats. Aquestes creences

Dotar per a la felicitat

NATÀLIA PLÀ VIDAL,
de l'Àmbit Maria Corral

les defensen tots els nacionalismes i, per tant, també el catalanisme.

El catalanisme no es pot desqualificar dient que les seves creences es basen només en una ideologia nacionalista centrada en l'exacerbació de la consciència nacional catalana humiliada per Espanya. O dient que és una inflamació patològica d'una consciència nacional ferida. Com ha explicat molt bé el gran pensador anglès Isaiah Berlin, les ferides infringides, des de temps immemorials, per unes societats a unes altres no han conduït sempre de manera inevitable a una resposta nacional; perquè es produeixi una resposta d'aquesta mena cal alguna cosa més: cal la voluntat de restaurar i consolidar la particularitat de la vida col·lectiva que ha estat qüestionada. Això, aquesta voluntat de construcció, reivindicació, enfortiment i orientació de futur de la vida col·lectiva catalana és el que fa el catalanisme.

Molt sovint els nacionalistes espanyols volen fer-nos creure que quan el catalanisme reivindica la identitat política, econòmica i sociocultural de Catalunya com a nació és perquè patim una mena d'atac de nostàlgia i malenconia a la recerca d'uns temps passats que foren millors; diuen que això, aquesta posició de pensament i acció, és impròpia dels temps actuals. Això no és pas així.

Una de les principals virtuts del catalanisme és que la seva posició de defensa de la identitat nacional catalana s'ha fet sempre sense voler trencar ponts de contacte amb altres cultures. El catalanisme, per fortuna, ha practicat sempre la defensa de la identitat col·lectiva amb el respecte als valors individuals i col·lectius de llibertat, igualtat i solidaritat en relació amb els mateixos catalans i els ciutadans d'arreu del món.

La dot era la provisió de béns i drets que una persona aportava al matrimoni o a la comunitat religiosa. De vegades, amb no poca malícia, s'interpretava com si fos un lenitiu per la càrrega que l'altre assumia en rebre, especialment, la dona. Però, de fet, també podia entendre's com una mesura assenyada per tal de fer front a la vida conjunta que emprenien, al projecte vital que afrontaven plegats.

Formem els nostres infants i joves per viure en societat, no per romandre tancats en cap nucli primari. Inserits en aquesta societat des del seu naixement, és bo que contribueixin a la vida conjunta amb el grau de responsabilitat corresponent a la seva edat. El dot que aporten, però, un cop van sent adults, no és per alleugerir la càrrega que puguin suposar, ans al contrari, són els béns i els valors amb què contribueixen a una millor vida conjunta. Per això, aquest dot no està

conformat per béns materials, sinó que és un dot de maduresa, d'habilitat per relacionar-se, de capacitat d'estimació.

De normal, hauríem de desitjar per a nosaltres i per als qui estíem un entorn amable, en què uns i altres ens respectéssim amb calidesa —és a dir, no només amb la contenció de la justícia, sinó amb el catalitzador de l'afecte—, on tothom poguéssim sentir-nos estimats per algú —tant de bo per molts— i on per ser digne d'això últim, no fos necessari ser ni fer res fora de l'ordinari de ser i de ser qui s'és. És a dir, de normal, desitgem la felicitat.

Però convé reconèixer que, molt sovint, les dificultats per reconèixer-nos feliços provenen més de dins nostre que de les circumstàncies que ens envolten. Certament, aquestes poden ser un important ensopec, però, fins i tot en les situacions més adverses, hi ha qui és capaç de generar dins seu una dinàmica positiva, que, encara, gestiona i encaixa allò que li succeeix o que succeeix en ell. En aquest sentit, podríem dir que la felicitat té molt d'acomodament amb la realitat, l'estrictament personal i la que ens envolta. *Acomodament* que és una mica més que mera resignació i, fins i tot, acceptació. Es tracta d'arribar a *sentir-nos còmodes* en allò que realment passa a la nostra vida, en allò que esdevé la nostra vida.

Si desitgem per als nostres una vida feliç, convé dotar-los d'allò que els facilitarà ser-ho. Sí, que els *facilitarà*, perquè per molt que ho desitgem, ningú no pot *fer feliç* un altre, per molt que ho desitgi o que s'hi encaparri. Podrem afavorir-ho, però, ni tan sols moguts per la millor intenció, no podem controlar tots els elements que conformaran la vida dels nostres (ni, és clar, seria bo que ho pretenguéssim). La felicitat, en darrer terme, depèn en bona mesura de la persona. El que nosaltres podem fer és dotar, proveir la persona de les qualitats, les habilitats, els criteris per manegar-se i, encara més, per ser feliços en allò que triïn de viure, però també en el que es trobaran sense elecció prèvia.